

res individua, quæ per ipsam differentiam constituitur, et distinguitur ab alia.

36. Ad secundum respondetur, solum procedere de ultima ratione formali unius, seu unitatis individua, quæ in negatione consistit, de qua fatemur non addere aliquid supra entitatem individua præter negationem; nos autem agimus de fundamento hujus negationis, et de eo quod addit entitas singularis supra communem naturam, ratione cuius talis negationis capax sit.

37. Ad tertium, aliqui dicunt, hoc, quod addit individuum supra speciem, esse accidentale. Sed hoc esse falsum convincitur, tum argumentis ibi factis, tum aliis, quod facimus sectione sequenti, tum etiam ex dictis; nam si hoc additum solum est ratione distinctum a substantia seu essentia rei, et per se illi conjunctum tanquam per se determinans naturam communem ad particularem, quomodo potest esse accidentale? Alii ergo simpliciter vocant hoc essenziale individuo, non speciei, quod revera ita est, si rem ipsam consideremus, nam quod omnino intrinsece constituit et componit hoc individuum, est propria ejus differentia simul cum natura communi; neque potest, non solum esse, verum nec concipi hoc individuum sine tali differentia. Tamen secundum rationem, et secundum modum loquendi dialecticorum et metaphysicorum accommodatum modo concipiendi nostro, non appellatur hæc differentia individualis essentialis, sed intrinseca entitativa, et quasi materialis, ut distinguatur a differentia specifica, quæ maxime formalis est: sumitur enim ex illo gradu, in quo individua formaliter conveniunt, seu assimilantur. Itaque hoc sic declarandum videtur, quod individua ejusdem speciei cum reali distinctione habent integram et perfectam similitudinem in natura, in quo differunt ab individuis differentibus specie sub eodem genere, quæ inter se non habent tantam, tam perfectamque similitudinem. Hinc ergo fit ut mens nostra concipiat id, in quo illa individua inter se conveniunt, tanquam unum quid, et tanquam id quod est formale in illis, et quod per se confert ad scientiam; nam distinctio in sola entitate censetur esse quasi per accidens, et ideo vocatur materialis. Eandemque ob causam definitio scientifica non datur, nisi de communi et specifico conceptu, atque in hoc sensu species ultima dicitur tota essentia individuorum, scilicet, formaliter ac præcise sumpta et concepta, et prout ejus cognitio ad

humanam scientiam deservit, quæ non descendit ad particularia secundum proprias et individuas rationes eorum, quia nec potest eas percipere prout in se sunt, neque agit de accidentibus propriis individuorum, quia vel contingenter et per accidens eis conveniunt, vel si fortasse sunt aliqua omnino propria, æque latent ac ipsæ individuales differentia. Denique, quia esset valde operosum ac pene infinitum ad singula particularia descendere. Nihilominus tamen non est dubium quin individua, etiamsi solo numero differant, habeant in re distinctas essentias, quæ si prout in se sunt concipiuntur et explicentur, diversis conceptibus et definitionibus declarandæ erunt; et distinctas etiam habebunt proprietates saltem secundum rem, vel secundum aliquem modum proprium, sub qua ratione cadunt sub scientiam angelicam vel divinam.

38. Ad tertiæ opinionis fundamenta respondetur. Ad Aristotelem, in 7 Metaph., primo responderi potest cum Alexandro Alensi ibi, cum Aristoteles ait, *in separatis a materia non distingui quod quid est ab eo cujus est*, non sumere materiam cum omni proprietate pro materia prima, vel pro subjecto proprio aliqujus formæ, sed pro quovis supposito, quod a parte rei sit aliquo modo distinctum a natura sua, quomodo nulla substantia creata dici potest abstrahere a materia, quia in omnibus natura est in supposito aliquo modo ab ipsa distincto. Hæc doctrina est vera, sed non existimo Aristotelem eo in loco in eo sensu fuisse locutum. Aliter exponit Alexand. Aphrodisæus, qui existimat, et revera valde probabiliter, Aristotelem in utroque loco supra citato de eisdem substantiis esse locutum, et eodem modo comparare quod quid est, cum eo cujus est. Quod ex verbis ejusdem Philosophi confirmari potest; ait enim in illo text. 41: *Dictum est insuper, quidditatem, et unumquodque idem in quibusdam esse, ut in primis substantiis*; ita enim legit ipse Alexander. Et quamvis in textu communiter eo loco non repetatur illa particula, *Dictum est*, tamen, quæ paulo antea præcesserat, hanc etiam clausulam comprehendit, ut ex contextu satis patet. Hinc ergo per *primam substantiam* non intelligit Alexander, immateriales substantias, ut D. Thomas, quia Aristoteles in posteriori loco sese refert ad ea quæ in priori dixerat; ibi autem nihil de immateriali substantia in speciali dixerat, neque in alio affert specialem rationem, ob quam,

differentiam in hoc constituat inter materiales et immateriales substantias; neque est ullum indicium ob quod dicamus æquivoce uti illo termino, *cum eo cujus est*, ut in priori loco sumatur pro definito, hic vero pro supposito, ut ita diversa sit comparatio utroque loco facta. Ac denique nunquam Aristoteles nomine *primæ substantiæ* usus fuerat ad significandas specialiter immateriales substantias, nam, licet lib. 4, cap. 3, text. 7, videatur illa voce uti in ea significatione, tamen et Commentator ibi per *primam substantiam* Deum intelligit, et quidquid sit de illo loco, nullum inde sumitur argumentum, ad alium in quo modo versamur, itaque eadem est juxta hanc expositionem sententia Aristotelis in utroque loco. Per primas ergo substantias intelligit Alexander quælibet supposita substantialia, a quibus non separatur *quod quid est*, id est, communis natura. Quoa vero Aristoteles subdit: *Primam substantiam dico, quæ non dicitur eo quod aliud in alio insit, ut in subjecto, vel materia*, explicatur ab Alexandro de substantia, quæ non significatur ut aliud in alio, sed tanquam unum per se consistens, in quo differt a composito accidentali, ut est album, verbi gratia, aut simum, in quo aliquid significatur, ut in subjecto tanquam in materia existens; de hujusmodi enim composito ex tali subjecto, ut materia, et accidente ut in illa existente, subdit Aristoteles, in eo, cum sit unum per accidens, quod quid est distingui a subjecto, in quo est. Atque ita juxta hanc expositionem nihil potest ex prædicto textu contra nostram sententiam colligi. Præter hanc vero expositionem probabilem, habet ille locus aliam fortasse probabiliorem; tamen, quia attingit quæstionem de distinctione naturæ a supposito in rebus immaterialibus, tradetur commodius infra disputatione de distinctione naturæ, et suppositi in rebus creatis.

39. Ad aliud testimonium ex 3 de Anima, si communis expositio retinenda est, nihil responderi potest, nisi Aristotelem fuisse illius sententiæ, quod tandem concedit Scotus, in 2, dist. 3, q. 7, ad 4, ubi ait, Aristotelem existimasse Angelos esse entia per se necessaria, et ideo non potuisse consequenter existimare posse dari plures Angelos in una specie; nam si dari possent, darentur de facto, quia in per se necessariis et æternis idem est esse et posse. Et similiter si plures esse possent, in infinitum etiam multiplicari possent, ac denique actu essent infiniti. Sed funda-

mentum hujus discursus incertum est, scilicet, Aristotelem sensisse Angelos esse entia per se necessaria. Et fortasse Aristoteles, quando hanc differentiam ponit inter individua materialia et immaterialia, non loquitur præcise ac metaphysice de individuo, ut dicit solam substantiam singularem, sed loquitur physice de individuo ut in re ipsa est suis accidentibus affectum; quo modo videtur loqui in dicto loco 3 de Anima; nam materiale individuum tale dicit esse, ut circa illud sensus versetur, quod non est verum de individuo rigorosa ac metaphysica præcise sumpto, sed solum posteriori ac physico modo. Et ita potest facile inveniri differentia inter materiale et spirituale individuum.

40. Ad rationem prædictæ sententiæ (quidquid sit de illa opinione, quod in rebus materialibus materia signata est principium individuationis, quam statim disputabimus) respondetur, quamvis in rebus immaterialibus non detur hoc principium individuationis, aliud tamen dandum esse proportionale, quia etiam illæ substantiæ individua sunt, non ex vi rationis specificæ, sed singularis. Unde cum dicitur substantia spiritualis se ipsa esse individua, si intelligatur *se ipsa*, id est, ex vi suæ rationis specificæ, petitur principium, et falsum assumitur, ut probatum est; si autem intelligatur *se ipsa*, id est, per suam entitatem, est quidem id verum, sed nihil impedit quin in illamet entitate, ratione distinguantur specifica ratio et differentia individualis, et quod eadem entitatis secundum diversos respectus possit esse utriusque principium ac fundamentum. Nam quoad hoc eadem fere ratio est de materialibus substantiis; nam, sive materia signata dicatur principium individuationis earum, sive quidvis aliud, nihil tamen esse potest quod non sit ipsamet entitas essentialis rei, vel tota, vel partialis; unde in eadem oportet distinguere, et rationem specificam, ob quam dicitur esse essentia, vel pars essentiæ, et rationem aliam non re, sed ratione distinctam, ob quam dicitur esse individuationis principium.

SECTIO III.

Utrum materia signata sit individuationis principium in substantiis materialibus.

1. Omittimus divinam substantiam, quoniam, ut diximus, illa per se et essentialiter individua est, unde non est quod in ea queratur individuationis principium, magis quam essentiæ vel existentiæ ipsius.

Sensus quæstionis.

2. Ut autem sensus quæstionis intelligatur, sumendum est ex dictis sectione præcedente, in hujusmodi substantiis creatis considerari posse metaphysicam compositionem, quæ secundum rationem est ex natura specifica et differentia individuali; sicut enim id, quod addit species supra genus, juxta metaphysicam considerationem est differentia divisiva, seu contractiva generis, et constitutiva speciei, ita id quod addit individuum supra speciem, recte dicitur differentia contractiva speciei, et constitutiva ac distinctiva individuorum, quæ vere ac proprie differre numero dicuntur; propterea enim species dicitur de pluribus differentibus numero prædicari. Item ostendimus, hoc, quod addit individuum supra speciem, licet sit tantum ratione distinctum, tamen reale esse et positivum, fundans negationem, seu indivisionem propriam individui, quia per sese incommunicabile est, et distinctum ab aliis, seu incommunicabile aliis individuis, et ideo adjunctum speciei, cum illa constituit individuum per se unum sub tali specie; nihil ergo illi deest, quominus veram habeat rationem differentie. Unde nonnulli hoc putant esse assignandum principium individuationis, et nullum aliud esse quærendum, ut videre est in Scoto, in 2, dist. 2, quæst. 6; et Fonseca, l. 5 Metaphys., cap. 6, sect. 1. Sed non disputatur in hoc sensu quæstio, nec de illa vere est diversitas opinionum inter eos qui de principio individuationis disputant. Sensus ergo quæstionis est, quodnam fundamentum vel principium in re ipsa habeat illa differentia individualis. Solent enim hæc metaphysica prædicata sumi ex principiis realibus constituentibus rem, quomodo genus dici solet sumi a materia, et differentia a forma; et denominationes substantiales interdum sumuntur a materia, ut cum homo materialis dicitur, interdum a forma, ut cum dicitur rationalis, interdum a tota natura composita, ut cum dicitur homo; ad hunc ergo modum in præsentem inquiritur quod sit principium hujus differentie individualis. Ex qua declaratione constat hic non inquiri principia vel causas extrinsecas individuationis, seu potius individuorum, quales sunt causa efficiens et finalis; nam hæc non aliter causant individuationem quam causando entitatem individuum, seu dando ipsum intrinsecum principium individuationis; hoc ergo est quod inquirimus. Et, licet quæstio

generalis sit de omnibus substantiis creatis, quia tamen materiales sunt nobis notiores, de illis dicemus prius, et deinde facile constabit quid nos conjectari possimus de spiritualibus. Et quoniam variae sunt de hac re opiniones, quæ prolixam postulant examinationem, eas sigillatim tractabimus.

3. Est ergo celebris sententia, affirmans principium individuationis esse materiam signatam. Hæc est sententia D. Thomæ, 1 p., quæst. 3, art. 3, ad 3, et quæst. 50, art. 4, tertia part., q. 77, art. 2, et in 4, dist. 12, quæst. 1, a. 1, quæstiuncula 2, et opuse. 29, et de Ente et essentia, cap. 2, ubi Cajetan. prolixè hoc disputat ac defendit; et Capreol., in 2, dist. 3; Soncin., 7 Metaphysicorum, q. 33 et 34; Ferr., 1 contra Gent., cap. 21, et alii infra citandi. Et existimatur hæc sententia Aristotelis; nam variis in locis distinctionem et identitatem numericam materiae primæ attribuendam censet. Unde lib. 5 Metaph., cap. 6, text. 42, dicit, *ea esse unum numero, quorum est materia una*; et lib. 7, cap. 8, text. 28, ait, *formam in his carnibus, atque ossibus esse Socratem et Calliam*; et cap. 10, text. 25: *Singulare (inquit) ex ultima materia, jam Socrates est*; et ex hoc principio, in lib. 12 Metaph., cap. 8, text. 49, concludit, *primum motorem non posse esse, nisi unum numero, quia est ex materia*, existimans necessarium ut, quæ conveniunt specie, et differunt numero, materiam habeant, et per materiam differant. Et similiter, primo de Cælo, capite nono, probat non posse esse alium mundum, quia hic mundus totam materiam rerum naturalium complectitur. Ex his ergo testimoniis apparet hanc fuisse sententiam Aristotelis, juxta quam consequenter dicendum est (ut dicunt prædicti auctores), in substantiis immaterialibus non esse positivum individuationis principium, nec propriam differentiam individuaalem, sed solum naturam de se incommunicabilem.

4. Fundamentum hujus sententiæ, si rationem spectemus, fere nullum invenio, quod ad Aristotelis auctoritatem non revocetur, scilicet, quia materia est principium multiplicationis et distinctionis individuorum intra eandem speciem, ut Aristoteles testatur citatis locis; sed illud est principium individuationis, quod est principium numerice distinctionis; ergo. Secundo, quia illud est individuum, quod est incommunicabile inferioribus similibus; sed materia est primum fundamentum hujus incommunicabilitatis; nam forma, cum

sit actus, de se communicabilis est, materia autem cum sit prima potentia, de se est incommunicabilis, et forma tunc limitatur et determinatur, cum ad hanc materiam coartatur. Tertio, quia individuum est primum subjectum in metaphysica coordinatione; de illo enim omnia superiora prædicantur, et ipsum non de aliis; ergo primum principium et fundamentum individui, ut sic, esse debet illud, quod est primum subjectum inter principia physica; hujusmodi autem est materia: ergo.

Expenduntur rationes dictæ sententiæ.

5. Sed antequam ulterius progrediamur, hæc rationes, seclusa auctoritate, non sunt magni momenti. Ad primam enim facile potest responderi, negando majorem; nam potius illud est principium multiplicationis, quod est principium distinctionis; principium autem distinctionis non est materia, sed potius forma, nam ut est in communi prologo, *Actus est, qui distinguit*. Unde D. Thom., 2 cont. Gent., c. 40, ex professo probat, materiam non esse primam causam distinctionis rerum; et, quamvis de distinctione essentiali præcipue loqui intendat, rationes tamen ejus etiam de distinctione numerica urgere videntur, præsertim quod in secunda ratione inquit, *formam non sequi dispositionem materiae, sicut primam causam, sed magis e converso materiam sic disponi, ut sequatur talis forma*. Item quod ibidem ait, *ea, quæ reducuntur in materiam sicut in primam causam, esse præter intentionem agentis, et casu fieri*. Si ergo materia esset prima causa ob quam esset tale individuum, individuum ut sic casu fieret, et præter intentionem agentis. Item, quod ibidem ait in quarta ratione, *unam materiam indigere alio a se distincto, ut distinguatur ab alia materia*; non ergo illa est prima causa distinctionis, ut in ratione facta sumebatur. Quapropter his et aliis rationibus convicti, multi ex auctoribus qui prædictam opinionem sequuntur, fatentur, cum duo sint de ratione individui, scilicet esse incommunicabile inferioribus, et esse distinctum ab aliis individuis, materiam esse principium individuationis quoad primum, quoad secundum vero esse quantitatem, nam illa est, quæ ipsas materias distinguit; quod quam sit vere et consequenter dictum, postea examinabimus; nunc enim solum vim dictarum rationum expendemus. Prima autem ratio solum procedebat de individuatione quoad distinctionem

unius ab alio, de qua jam prædicti auctores fatentur non oriri a materia. Adverto tamen argumenta facta non convincere de omni distinctione, nam, ut infra dicam, materia suo modo habet unde distinguat unum ab alio, quatenus ipsa habet aliquem actum entitativum; probant tamen non esse cur prima ratio totius distinctionis numerice, illi potius quam alicui formæ attribuat.

6. Secunda ratio procedit de prima radice incommunicabilitatis, in qua primum consistit ratio individui, ut supra declaratum est; nam distinctio ab alio potius se habet consequenter juxta supra dicta de unitate in communi; unde si illa ratio esset efficax, sufficienter probaret, materiam esse principium individuationis. Sed, si quis recte consideret, aperta æquivocatio in eo discursu committitur; cum enim dicitur materiam esse principium incommunicabilitatis individui, eo quod ipsa sit primum subjectum, de se maxime incommunicabile, aut illa vox *incommunicabile* æquivoce sumitur, aut falsum in probatione assumitur. Multis enim modis intelligi potest materiam esse incommunicabilem: primo, quod sit incommunicabilis alicui, ut subjecto physico quod informet, vel cui inhæreat, et hic sensus est verissimus, et recte ex eo probatur, quod materia est primum subjectum; hoc tamen est impertinens ad rem de qua agimus, tum quia non est de ratione individui ut sic, quod sit incommunicabile alteri ut subjecto, nam accidentia sunt individua, licet communicentur hoc modo, et formæ etiam substantiales; tum etiam quia illa incommunicabilitas non sufficit ad rationem individui; materia enim ex vi suæ speciei est illo modo incommunicabilis, et tamen non est individua ex vi speciei, sed communis multis materiis numero differentibus; non est ergo illa incommunicabilitas prima radix individuationis, etiam in ipsa materia; multo ergo minus poterit materia esse primum principium individuationis substantiæ ratione hujus incommunicabilitatis. Alio ergo modo potest dici materia incommunicabilis, vel per modum causæ, vel per modum partis, vel per modum naturæ supposito, vel per modum superioris inferioribus, et omnes isti modi falsi sunt; nam materia communicatur formæ eo modo quo est causa ejus, et sustentat illam. Item materia communicatur composito, ut pars toti, et ut causa etiam effectui, quem non aliter causat, quam communicando illi intrinsece suam entitatem. Item materia, ut pars

naturæ communicatur supposito proprio tantum, si naturaliter loquamur, supernaturaliter vero etiam alieno, ut in Christi humanitate videre licet; sed omnes isti modi nihil ad præsens referunt, ut per se constat. Ultimus vero modus (in quo solo termini in prædicta ratione assumpti univoce sumerentur) est aperte falsus, ut ratione supra facta convincitur, quia materia ut sic ex vi suæ speciei communicabilis est multis inferioribus, quæ illi possunt subjici in ordine ad prædicationem, quamvis non possint esse subjecta inhæSIONIS. Quod si dicas materiam ut sic esse communem, materiam autem signatam, de qua illa sententia loquitur, esse incommunicabilem, contra hoc est, quia materia signata, quidquid illa sit, non habet quod sit incommunicabilis ex ratione primi subjecti, in qua dictum argumentum fundabatur; si ergo materia signata est incommunicabilis, erit ob aliam causam, quæ communis esse poterit formis vel aliis rebus, ut videbimus in sequentibus. Quocirca ad illam incommunicabilitatem, quæ est de ratione individui, impertinens est illa ratio primi subjecti; nam et formæ angelicæ et Deus ipse sunt illo modo incommunicabiles, quamvis sint omnino actus, et non potentiæ. Unde cum ibidem dicitur forma de se communicabilis, etiam extra propositum est; nam forma, ut forma, est communicabilis materiæ ut subjecto, non ut inferiori; secundum suam etiam specificam rationem communicabilis est distinctis formis, et ideo secundum eam rationem non est individua; tamen hæc forma tam incommunicabilis est, sicut hæc materia; ergo quoad hoc non est major ratio de una quam de alia.

7. Atque ex his constat, tertiam conjecturam nullam habere efficaciam, quia est longe diversa ratio de subjecto inhæSIONIS et de subjecto prædicationis; quamvis enim excogitari possit quædam proportio inter hæc duo subjecta, nam superius comparatur ad inferius sibi subjectum, ut forma dans esse, tamen simpliciter non sunt ejusdem rationis, neque unum fundatur in alio; unde in simplicibus substantiis est subjectio seu subordinatio inferiorum ad superiora, sine subjecto inhæSIONIS seu informationis. Adde, id, quod est subjectum prædicationis, ex se non esse imperfectius suo prædicato superiori, sicut materia, quæ est primum subjectum, est inferior forma, et ideo necessarium non esse ut id, quod est primum subjectum in ordine generationis et imperfectionis, sit primum princi-

pium et fundamentum individui, quod est primum subjectum in ordine prædicationis, continens in se omnem perfectionem superiorum, et addens aliquid proprium quo illam veluti complet ac perficit.

Obijciuntur multa contra dictam sententiam.

8. Sed videndum est, quamvis sententia hæc ratione convinci non possit, an valeat convenienter defendi ac sustineri, nam hoc satis nobis erit, ut saltem propter Aristotelis et D. Thomæ auctoritatem illam defendamus. Et prima ratio difficultatis circa illam esse potest, quia materia de se communis est, non solum quatenus eadem secundum rationem specificam communis est multis individuis materiæ, sed etiam quia eadem numero materia subesse potest multis formis, vel specie distinctis, vel solo numero diversis, saltem successive; quomodo ergo potest materia esse principium individuationis? Nam principium individuationis debet esse maxime proprium, et nullo modo commune multis individuis, nec simul, nec successive. Propter hanc difficultatem additum est in illa sententia, materiam non utcumque, sed signatam quantitate, esse principium individuationis. Quid autem illa voce significetur, tam est obscurum, ut in ea re explicanda defensores hujus sententiæ inter se mirum in modum dissideant. Quorum expositiones varias referre oportet et examinare, ut quanta sit probabilitas hujus sententiæ, clarius appareat.

Primus modus explicandi materiam signatam rejicitur

9. Prima expositio est, materiam signatam quantitate nihil aliud esse quam materiam cum quantitate seu quantitate affectam; ex his enim duobus censent, hoc principium individuationis quasi integrari, ut materia det incommunicabilitatem, quantitas distinctionem, ut supra dicebamus. Ita Capreol., in 2, dist. 3, quæst. 1, art. 1, concl. 5, et art. 3, in respons. ad argum. contra illam. Idem Ferrar., 1 cont. Gent., c. 21, et Soncin., lib. 7, quæst. 34. Favet D. Thomas, quæst. 2 de Verit., art. 6, ad 1, ubi explicat materiam signatam naturalem esse materiam cum determinatione harum vel illarum dimensionum; et q. 16 de Malo, articulo primo, ad 18, dicit, materiam dimensionibus subjectam esse principium distinctionis numeralis, in his in quibus invenitur multa individua unius speciei; et super Boetium, de Trinit., quæst. 4, art. 2, dicit,

quantitatem distinguere res materiales. Et videtur fundatum in Aristotele, 3 Metaph., cap. 3, text. 11, ubi distinctionem specificam censet fieri per formam, numericam vero per quantitatem, et lib. 10, cap. 3, text. 4, tantum eos ponit divisionis modos, scilicet, secundum formam, aut secundum quantitatem; et 5 Metaph., cap. 13, quantitati attribuit, quod sit principium divisionis; unde quantum esse ait, quod dividi potest in ea, quorum unumquodque hoc aliquid natum est esse; et 3 Phys., cap. 7, text. 78, dicit, numerum nasci ex divisione continui quanti. Ratio vero esse potest, quia, ut materia sit principium individuationis, aliquid necessarium est, quod distinguat hanc materiam ab illa; sed hoc non est ipsa materia, quia distinctio debet fieri per actum; neque est forma, nam potius hæc forma est distincta ab illa, quia in distincta materia fit et recipitur.

10. Sed hæc sententia falsa est, et gravibus rationibus impugnari potest. Duobus autem modis procedere possumus, primo, supponendo aliam sententiam, quam prædicti auctores tenent, quantitatem non esse in materia prima, sed in toto composito, et destrui corrupta substantia, et novam comparari ad generationem substantiæ. Ex quo fit, simpliciter loquendo, prius hanc numero formam substantialem introduci in hanc materiam, et consequi quantitatem. Unde conficitur argumentum, quia hæc forma, cum primum intelligitur recipi in hac materia, intelligitur etiam recipi in materia distincta ab aliis; ergo formaliter et intrinsece non fit distincta per quantitatem. Item ex materia et forma præcise conceptis, et ut prævenientibus quantitatem, resultat hoc individuum substantiale; ergo illud ut sic unum est, non unitate rationis, sed unitate reali, et singulari ac transcendentali; ergo, sicut ex vi suæ entitatis substantialis est in se indivisum, ita etiam est substantialiter et entitative distinctum ab omnibus aliis; ergo non habet distinctionem per quantitatem. Nec refert si dicas, in genere causæ materialis quantitatem esse priorem in materia. Tum quia in ea sententia id non potest commode consequenter dici, ut infra tractandum est; tum etiam quia saltem non potest id intelligi secundum veram inhæSIONEM quantitatis in materia, quia juxta illud principium, quantitas nunquam inhæret materiæ in duratione reali, sed composito; ergo neque in aliquo signo priori po-

test illi convenire, quia quod a parte rei, et in duratione reali non convenit, neque prius, neque posterius convenire potest; quantitas autem non facit rem divisam aut distinctam ab aliis, nisi inhærendo et informando; ergo in nullo signo habet quantitas hunc effectum primo in materia, sed in toto composito; ergo supponit illud jam individuum, et consequenter alia priori divisione distinctum. Tum denique quia ad vim rationis, satis est quod in aliquo genere causæ, quod simpliciter prius est, materia, ut prævenit quantitatem, habet ex se distinctionem. Denique sic potest ratio concludi: forma recipitur in materia nuda quantitate; ergo hæc forma in hac materia, quia generatio in singulari fit; ergo ex illis resultat hoc individuum ante adventum quantitatis; imo illa advenit individuo jam constituto, quod posset Deus sine quantitate servare distinctum ab omnibus aliis; ergo quantitas intrinsece ac formaliter non intrat principium individuationis, vel totius compositæ substantiæ, vel singularum partium hujus scilicet, formæ et materiæ.

11. Secundo, procedere possumus in alia sententia, quod quantitas inest materiæ primæ, et manet eadem in genito et corrupto, et tunc aliunde sumitur non minus efficax argumentum, quia non solum hæc materia secundum se, sed etiam ut affecta hac quantitate, potest esse sub diversis formis, et consequenter in individuis numero distinctis; ergo non magis potest esse principium individuationis quam sola materia. Dicitur fortasse, materiam cum dimensionibus interminatis esse posse sub diversis formis, et ut sic non esse principium individuationis, materiam vero cum his determinatis dimensionibus esse propriam hujus individui, et ut sic esse principium individuationis. Sed inquiri quid addant hæc determinatæ dimensiones supra quantitatem. Dimensiones enim possunt dici interminatæ, solum quia non dicunt certum terminum longitudinis, aut latitudinis, etc., et sic quantitas terminata solum addet certos terminos dimensionum; et hoc non satis est ad præsens, quia eadem materia hoc modo existens sub eadem certa et determinata quantitate, potest subesse distinctis formis, ut patet in eadem virga prius viridi, postea sicca, et similibus. Aliter potest dici quantitas interminata illa, quæ non est affecta certis dispositionibus, ut tali raritate aut densitate, vel aliis qualitatibus, quibus materia ad hanc

formam potius quam ad aliam determinatur. Et hoc sensu admitti potest, materiam quantitatem seu dimensionibus sic determinatis affectam, id est, sic proxime dispositam, ita esse propriam hujus individui, ut non possit esse in alio. Verumtamen neque dicti auctores loqui possunt in hoc sensu, neque in illo esset vera eorum sententia. Primum patet, quia ipsi dicunt, quantitatem ex propria ratione et effectu formali distinguere unum individuum ab alio; ergo non convenit hoc illi ratione aliarum qualitatum seu dispositionum, alioqui non materia signata quantitate, sed materia quanta signata qualitibus deberet dici principium individuationis. Secundum patet, quia alias sequitur accidentia, quibus materia disponitur ad formam, intrinsece includi in principio individuationis substantiæ; consequens est falsum; ergo. Sequela patet, quia materia signata juxta hanc opinionem, intrinsece ac formaliter includit hæc accidentia ut ipsi inherencia, ipsamque determinantia ad talem formam. Minor vero probatur primo, quia individuum substantiæ est per se unum directe collocatum sub specie in prædicamento substantiæ; non ergo includit intrinsece accidentia, cum tamen intrinsece includat individuationis principium. Secundo, quia ostensum est supra, differentiam individualem in re ipsa non esse distinctam ex natura rei a natura substantiali, atque adeo esse ipsammet substantiam individua; ergo principium intrinsecum ejus non potest esse accidens, sed substantia.

12. Atque hæc rationes possunt procedere etiam in alia sententia, quod quantitas non sit in materia prima, sed in toto composito; quia quantitas accidens est; ergo in quocunque subjecto sit, non potest intrinsece constitutionem individui substantialis ingredi; ergo non potest ejus distinctionem efficere. Unde abstrahendo ab illis sententiis, possumus tertio argumentari, quia, licet res prius natura sit in se una quam sit distincta ab aliis, tamen hoc posterius intrinsece sequitur ex primo absque additione ulla positiva, quæ fiat ipsi rei, quæ est una, sed solum per negationem, qua, posito alio extremo, verum est dicere, hoc non esse illud. Itaque illud idem positivum, quod fundat unitatem quoad primam negationem seu indivisionem in se, fundat consequenter posteriorem negationem distinctionis ab alio, quo sensu dici solet, et verissimum est, per illud rem distinguere ab aliis, per quod in se constituitur, quia distin-

guitur per id, quo est. Quo fere sensu dixit D. Thomas, 1 p., quæst. 76, art. 2, ad 2, *unumquodque hoc modo habere unitatem quo habet esse*. Et patet in unitate specifica, nam eadem differentia, quæ constituit speciem in se unam, facit illam a cæteris speciebus distinctam; unde quod est principium talis differentiæ, est etiam principium non tantum unitatis, sed etiam distinctionis specificæ; ergo similiter in unitate individuali id, quod est principium individui, quoad constitutionem ejus, et incommunicabilitatem seu indivisibilitatem in se, est etiam principium distinctionis ejus ab aliis; et e converso, quod est principium distinctionis, debet etiam esse principium constitutionis. Si ergo materia per se, et seclusa quantitate constituit individuum in se incommunicabile et unum, distinguit etiam illud ab aliis, vel, si distinctionem dare non potest, neque incommunicabilitatem individuationis dare potest. Et confirmatur. Nam, incommunicabile hoc modo dicitur, quod ita est in se unum, ut non possit in multa similia dividi; quod autem hujusmodi est, ex hoc præcise habet ut, si alia existant, ab illis distinguatur. Idemque argumentum potest e converso fieri de quantitate, quod, si illa est quæ distinguit individua substantiæ, ipsa etiam debet ea constituere, vel e contrario, si non potest constituere, ut verius est, quia, cum sit accidens, est extra totam latitudinem substantiæ, et supponit potius subjectum individuum, neque etiam distinguere potest.

13. Respondent aliqui, rationem hanc recte probare, quantitatem non efficere primam distinctionem inter individua substantiæ, non tamen probare, non efficere aliquam distinctionem, scilicet, numericam et quantitativam, quod satis est ut quantitas quoad hanc partem possit intrinsece pertinere ad principium individuationis. Sed hæc responsio laborat in æquivoco, nam, si quantitas non causat primam distinctionem, sed aliam, interrogo quænam sit illa quam supponit, quæ vero illa quam causat: prior sane nulla alia esse potest, nisi distinctio entitativa, qua hæc materia non est illa, aut hæc substantia non est illa. Tum quia nulla alia distinctio prior excogitari potest; tum etiam quia hæc est maxime intrinseca cuiusque entitati; sicut enim nihil concipi potest magis intrinsecum unicuique enti, quam entitas ejus, ita nulla distinctio vel separatio ab alio ente est prior

illa, quæ hac negatione explicatur: Hoc ens non est illud; propter quod intelligi non potest unam entitatem distinguere ab alia entitative, ac primo, per aliud a seipsa.

14. Unde etiam fit (quod est novum et sufficiens argumentum contra totam hanc sententiam) non pertinere ad effectum formalem quantitatis distinguere entitative unam materiam ab alia, vel partem materiæ a parte materiæ, quia, sicut quantitas supponit materiam ut subjectum, ita supponit individua entitatem ejus, quæ per seipsam entitative distincta est ab alia entitate simili; ergo distinctæ quantitates supponunt distincta subjecta, in quibus recipiantur, et distinctæ partes quantitatis, partes etiam subjecti entitative distinctas. Nam et hic locum habet argumentum illud Cajetani, quod actus singulari supponit potentiam singularem, quod maxime verum est in actu et potentia realiter distinctis. Eo vel maxime quod, cum quantitas re distincta sit a materia in qua inest, non potest illam facere re distinctam a seipsa; ergo supponit in illa entitatem, quæ per se potest distinguere a sua quantitate; ergo per eandem poterit distinguere ab omnibus aliis, quæ non sunt ipsa; non ergo hoc pertinet ad effectum formalem quantitatis. Quod denique a posteriori confirmari potest; nam, si Deus, separata quantitate, conservaret substantiam corporis Petri, verbi gratia, entitates partiales materiæ, quæ sunt in manibus, pedibus, capite, etc., semper manerent entitative distinctæ, sive manerent unitæ, sive non, quia, licet una entitas possit conjungi, vel separari ab alia, tamen unam fieri aliam, aut utramque coalescere in unam indivisibilem, conservando suam entitatem, aperta repugnantia est, quia et essent distinctæ, et non essent distinctæ.

15. Distinctio ergo, quam supponit quantitas in substantia, est distinctio entitativa et substantialis: hæc autem est quæ per se pertinet ad unitatem individualem, de qua tractamus; nam per hanc intelligitur, individuum esse distinctum ab omnibus aliis, vel sub eadem specie, si cum similibus comparetur, vel etiam sub genere, vel sub quocunque prædicato communi, si cum omnibus aliis conferatur; ergo, si aliquam distinctionem confert quantitas, illa erit per accidens ad rationem individui, et superveniens illi; non ergo ea ratione pertinebit quantitas ad principium individuationis, de qua agimus. Quod ex re ipsa explicatur, nam quantitas, sicut dat substan-

tiæ unitatem quantitativam, ita solum potest dare vel distinctionem quantitativam, vel situationem, quarum prior solum consistit in hoc, quod una substantia sit sub diversis terminis quantitatis ab alia, et ita non sit continua illi continuatione propria quantitatis; posterior autem consistit in hoc, quod una substantia sit extra situm seu locum alterius. Unde etiam salvatur, quod quantitas ita distinguit, sicut constituit; primo enim facit substantiam in se extensam, unitam et terminatam quantitatively, et habentem hanc corpoream molem, consequenter vero facit illam replere spatium locale; et similiter primario distinguit quantitatively, et deinde sicutualiter; tota autem hæc distinctio est extra rationem substantiæ individua, et accidentaria illi, sicut et ipsa quantitas.

16. Quod quidem in distinctione situati est per se evidens, quia est valde extrinseca et mutabilis, et quantumvis res quanta situm mutet, eadem numero manet; imo per Dei potentiam potest eadem numero substantia corporea, vel sine quantitate, vel cum illa sine situ servari, ad eum modum quo est Christi corpus in Eucharistia. Et similiter potest res eadem quanta cum duplici situ per Dei potentiam constitui, ut tractando de mysterio Eucharistiæ late ostendi¹, et duo distincta corpora in eodem situ collocari possunt, et a Deo sæpe factum est, ut in materia de resurrectione demonstratum est². Hæc ergo situati distinctio nihil ad unitatem et distinctionem numericam refert. De distinctione autem quantitativa, idem iudicium est quod de ipsa quantitate, et de unitate ab illa proveniente, quam supra ostendimus esse accidentalem ad unitatem intrinsecam et entitativam substantiæ materialis; unde, licet illam naturaliter comitetur ad modum proprietatis, tamen ordine naturæ supponit illam, et potius causatur ab illa quam causet illam. Ac denique de potentia absoluta posset materialis substantia eadem numero sine sua quantitate servari, et consequenter retinere totam unitatem individua cum incommunicabilitate ac distinctione substantiali absque unitate et distinctione quantitativa.

17. Quocirca etiam Soncin. et Ferrar. tandem fatentur, substantiam materialem non habere a quantitate unitatem transcendentem.

¹ Tertio tom., in 3 part., disp. 52, sect. 3.

² Secundo tom., in 3 part., disputat. 48, sect. 5.